

МІНІСТРЕСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Ужгородський національний університет»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ДВНЗ

«Ужгородський національний університет»

Протокол № 7 від 25.06.2019р.

Голова Вченої ради, ректор
Смолянка В.І.

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Садівництво та виноградарство»

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 203 Садівництво та виноградарство

галузі знань 20 Агронімічні науки та продовольство

Кваліфікація: бакалавр із садівництва та виноградарства

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою у складі:

- Савіна О.І., доктор сільськогосподарських наук, професор плодовоочівництва та виноградарства, (керівник проектної групи);
- Гамор А.Ф., кандидат біологічних наук, доцент кафедри плодовоочівництва та виноградарства (заступник керівника проектної групи);
- Симочко В.В., кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри плодовоочівництва та виноградарства;
- Зозуля С.С., старший викладач, завідувач лабораторії кафедри плодовоочівництва та виноградарства.

Освітньо-професійна програма розроблена робочою групою кафедри плодовоочівництва і виноградарства ДВНЗ «УжНУ» відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 203 «Садівництво та виноградарство» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 року №1167.

1. Профіль освітньої програми

зі спеціальності 203 Садівництво та виноградарство

1. Загальна інформація	
<i>Повна назва вищого навчального закладу</i>	Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»
<i>Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу</i>	Ступінь вищої освіти: бакалавр. Освітня кваліфікація: бакалавр із садівництва та виноградарства.
<i>Офіційна назва освітньої програми</i>	Садівництво та виноградарство
<i>Тип диплому та обсяг освітньої програми</i>	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС. Термін навчання 3 роки і 10 місяців.
<i>Наявність акредитації</i>	Акредитаційна комісія України сертифікат про акредитацію Серія НД № 0791776.
<i>Цикл/рівень</i>	Національна рамка кваліфікацій України – 7 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 7 рівень.
<i>Передумови</i>	Наявність повної загальної середньої освіти. Умови вступу визначаються «Правилами прийому до ДВНЗ»Ужгородський національний університет»
<i>Мова(и) викладання</i>	Українська
<i>Термін дії освітньої програми</i>	На термін дії сертифіката про акредитацію
<i>Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми</i>	http://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/15068
2. Мета освітньої програми	
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сільському господарстві або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
3. Характеристика освітньої програми	
<i>Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))</i>	Галузь знань 20 – агрономічні науки та продовольство Спеціальність 203 – садівництво та виноградарство
<i>Орієнтація освітньої програми</i>	Освітньо-професійна програма орієнтована на здобуття студентами професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей для успішного здійснення професійної діяльності.
<i>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</i>	Визначається нормативний термін та зміст навчання, встановлюються вимоги до змісту, обсягу та рівня освіти, професійної підготовки з технології вирощування плодовоовочевих культур та винограду
<i>Особливості програми</i>	Програма передбачає підготовку здобувачів вищої освіти до впровадження нових освітніх, педагогічних

	та інформаційних технологій в професійній діяльності. Програма є основою до вивчення навчальних дисциплін за циклами підготовки за нормативною і варіативною частинами.
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
<i>Придатність до працевлаштування</i>	Випускник програми здатний відповідно до отриманої спеціальності для організаційно-керівницької діяльності в системі аграрного сектору України. Бакалавр може працювати в аграрних установах різних форм власності на посадах, якими передбачено організацію процесу вирощування та переробки сільськогосподарської продукції. Бакалавр зі спеціальності 203 - Садівництво та виноградарство може виконувати таку роботу та обіймати такі посади, що відповідають Національному класифікатору України: Класифікатор професій ДК 003:2010: фахівець з плодоовочівництва і виноградарства, спеціаліст з організації та ведення фермерського господарства, спеціаліст з бджільництва, агроном бригади (відділення, сільськогосподарської ділянки), агротехнік.
<i>Подальше навчання</i>	Продовження навчання на другому (магістерському) рівні за магістерськими освітніми програмами з освіти (середньої і вищої), міждисциплінарні програми, близькі до освіти із зазначеної галузі знань. Бакалавр зі спеціальності 203 - Садівництво та виноградарство підготовлений для подальшого здобуття повної вищої освіти та освітнього рівня магістра за спеціальністю 203 - Садівництво та виноградарство.
5. Викладання та оцінювання	
<i>Викладання та навчання</i>	Студентсько-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, індивідуально-творчий підхід, навчання через навчальну та виробничу і переддипломну практики.
<i>Оцінювання</i>	Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямовані на опанування навчального навантаження з освітньої програми: поточний, модульний, підсумковий контроль, комплексний кваліфікаційний екзамен; Усні та письмові екзамени, заліки, презентації, проектна робота, диференційований залік з навчальної та виробничої практики, курсова робота, дипломна робота бакалавра.
6. Програмні компетентності	

<p><i>Інтегральна компетентність</i></p>	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності з агрономії або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів у садівництві та виноградарстві та характеризується комплексністю і невизначеністю умов</p>
<p><i>Загальні компетентності (ЗК)</i></p>	<p>ЗК 1. Здатність спілкування українською професійною мовою, застосовувати усні контакти у ситуаціях при невербальних методах спілкування, розширювати лексико-граматичний мінімум;</p> <p>ЗК 2. Здатність спілкуватися іноземною мовою;</p> <p>ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;</p> <p>ЗК 4. Здатність поєднувати теоретичні та практичні аспекти культури в процесі діяльності людини та суспільства.</p> <p>ЗК 5. Здатність застосовувати знання фундаментальних і прикладних розділів фізики та біофізики, в обсязі, необхідному для освоєння загальних і професійних дисциплін;</p> <p>ЗК 6. Здатність застосовувати знання фундаментальних і прикладних розділів вищої математики, в обсязі, необхідному для освоєння загально-професійних дисциплін;</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати базові знання фундаментальних розділів неорганічної, аналітичної, органічної, фізичної і колоїдної хімії в обсязі, необхідному для використання в обраній професії;</p> <p>ЗК 8. Здатність використовувати базові знання фундаментальних розділів ботаніки та фізіології рослин та застосовувати методи ведення біологічних і агрономічних досліджень середовища в обсязі, необхідному для застосування в обраній професії;</p> <p>ЗК 9. Здатність застосовувати базові знання фундаментальних розділів зоології, тваринництва, бджільництва в обсязі, необхідному для використання в обраній професії;</p> <p>ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>ЗК 11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та</p>

	<p>розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 13. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 14. Навички здійснення безпечної діяльності.</p> <p>ЗК 15. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 16. Здатність працювати в команді.</p>
<p><i>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</i></p>	<p>ФК 1. Здатність обирати та використовувати базові знання зі спеціалізованих підрозділів аграрної науки (селекції плодових, овочевих рослин і винограду, агрометеорології, ґрунтознавства, землеробства, механізації в садівництві і виноградарстві, фітопатології, ентомології, фітофармакології і т. інше);</p> <p>ФК 2. Здатність практично використовувати навички з вирощування посадкового матеріалу плодових, ягідних культур і винограду, розмноження овочевих рослин та грибів у відкритому і закритому ґрунті;</p> <p>ФК 3. Уміння демонструвати знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних з плодовими, овочевими рослинами і виноградом;</p> <p>ФК 4. Уміння застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів плодових рослин і винограду для розв'язання виробничих технологічних задач, у т.ч. для їх зберігання і переробки; оцінювання, інтерпретація і синтез теоретичної інформації та практичних виробничих і дослідних даних в області садівництва та виноградарства;</p> <p>ФК 5. Обчислювальні навички та навички обробки дослідних даних, пов'язаних із інформацією з плодівництва, овочівництва і виноградарства;</p> <p>ФК 6. Уміння науково-обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин, з урахуванням їхніх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище;</p> <p>ФК 7. Використання фактів і досвіду новітніх сучасних досягнень у садівництві і виноградарстві;</p> <p>ФК 8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;</p> <p>ФК 9. Розуміння фундаментальних основ і використання практичних навичок вирощування плодовоовочевих культур і винограду культур.</p>

7. Програмні результати навчання

Дослідницькі: ПРН Д1. Формування тематики наукових досліджень з різних напрямів плодовоовочівництва і виноградарства та проведення наукових досліджень для вирішення наукових проблем; **ПРН Д2.** Систематизація і аналіз отриманої інформації і формування висновків та рекомендацій

виробництву з плодоовочівництва і виноградарства; аналіз рівня кваліфікації психологічних та інтелектуальних можливостей членів колективу щодо вирішення наукових проблем; визначення рівня санітарно-гігієнічних норм умов праці, проживання та соціального статусу членів колективу.

Проектувальні: **ПРН П1.** Розробка проектів із закладки садів, ягідників, овочевих культур та винограду, визначення обсягів виробництва продукції, конкурентноздатності виробництва; **ПРН П2.** Участь у розробці систем землеробства, меліоративних заходів та захисту рослин від шкідливих організмів.

Організаційні: **ПРН О1.** Планування та організація технології вирощування овочевих, плодкових та ягідних культур.

Управлінські: **ПРН У1.** Управління технологічними процесами у плодоовочівництві і виноградарстві; **ПРН У2.** Управління витратами на виробництво продукції та формування прибутку від реалізації; **ПРН У3.** Менеджмент окремими підрозділами та членами колективу; **ПРН У4.** Управління заходами, спрямованими на поліпшення санітарно-побутових умов праці та життя членів колективу.

Технологічні: **ПРН Т1.** Підготовка ґрунту перед сівбою овочевих чи висаджуванні багаторічних насаджень; **ПРН Т2.** Догляд за посівами та насадженнями плодово-ягідних та овочевих культур; **ПРН Т3.** Збирання врожаю, проведення післязбиральної доробки; **ПРН Т4.** Підготовка інформації та звітів про діяльність членів колективу за формування пропозицій, необхідних для обґрунтування програм розвитку.

Контрольні: **ПРН К1.** Проведення контролю за виконанням вирощування, збирання та післязбиральної доробки урожаю; **ПРН К2.** Контроль за веденням документації у соціально-виробничій сфері.

Прогностичні: **ПРН П1.** Прогнозування та програмування урожайності, фіто-санітарного стану і економічної ефективності плодово-ягідних та овочевих культур.

Технічні: **ПРН Т1.** Технологічне комплектування агрегатів та їх регулювання; **ПРН Т2.** Інформаційно-технічне забезпечення соціально-виробничої діяльності господарств різних форм власності; **ПРН Т3.** Технічне забезпечення соціально-побутових умов та життя членів колективу.

8. Ресурсне забезпечення реалізації програми

<i>Кадрове забезпечення</i>	Склад проектної групи з розробки освітньої програми, професорсько-викладацький склад, що задіяний до викладання навчальних дисциплін за спеціальністю відповідають Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.
<i>Матеріально-технічне забезпечення</i>	Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає потребам. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць в гуртожитках відповідає вимогам. Для проведення практичних і лабораторних робіт, інформаційного пошуку та обробки результатів наявні спеціалізовані комп'ютерні класи факультету з

	необхідним програмним забезпеченням та необмеженим відкритим доступом до Інтернет-мережі. Наявна база навчальних ділянок з вирощування винограду, овочів та плодкових культур, навчально-науково-виробничий центр «Деренівка», підписано угоди із базовими господарствами для проходження виробничої практики.
<i>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</i>	<ul style="list-style-type: none"> – офіційний веб-сайт http://www.uzhnu.edu.ua містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти; – необмежений доступ до мережі Інтернет; – наукова бібліотека, читальні зали; – віртуальне навчальне середовище Moodle; – навчальні і робочі навчальні плани; – графіки навчального процесу – навчально-методичні комплекси дисциплін; – дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисциплін, програми практик; – методичні вказівки щодо виконання курсових робіт, дипломних робіт.
9. Академічна мобільність	
<i>Національна кредитна мобільність</i>	Навчання, включно проходження практик, студентів університету в інших вищих навчальних закладах України протягом певного періоду
<i>Міжнародна кредитна мобільність</i>	Угода щодо семестрового академічного обміну між Поморською Академією у м. Слупськ (Польща) та Ужгородським національним університетом
<i>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</i>	Можливе навчання іноземних громадян. Навчання іноземних студентів проводиться на загальних умовах або за індивідуальним планом.

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

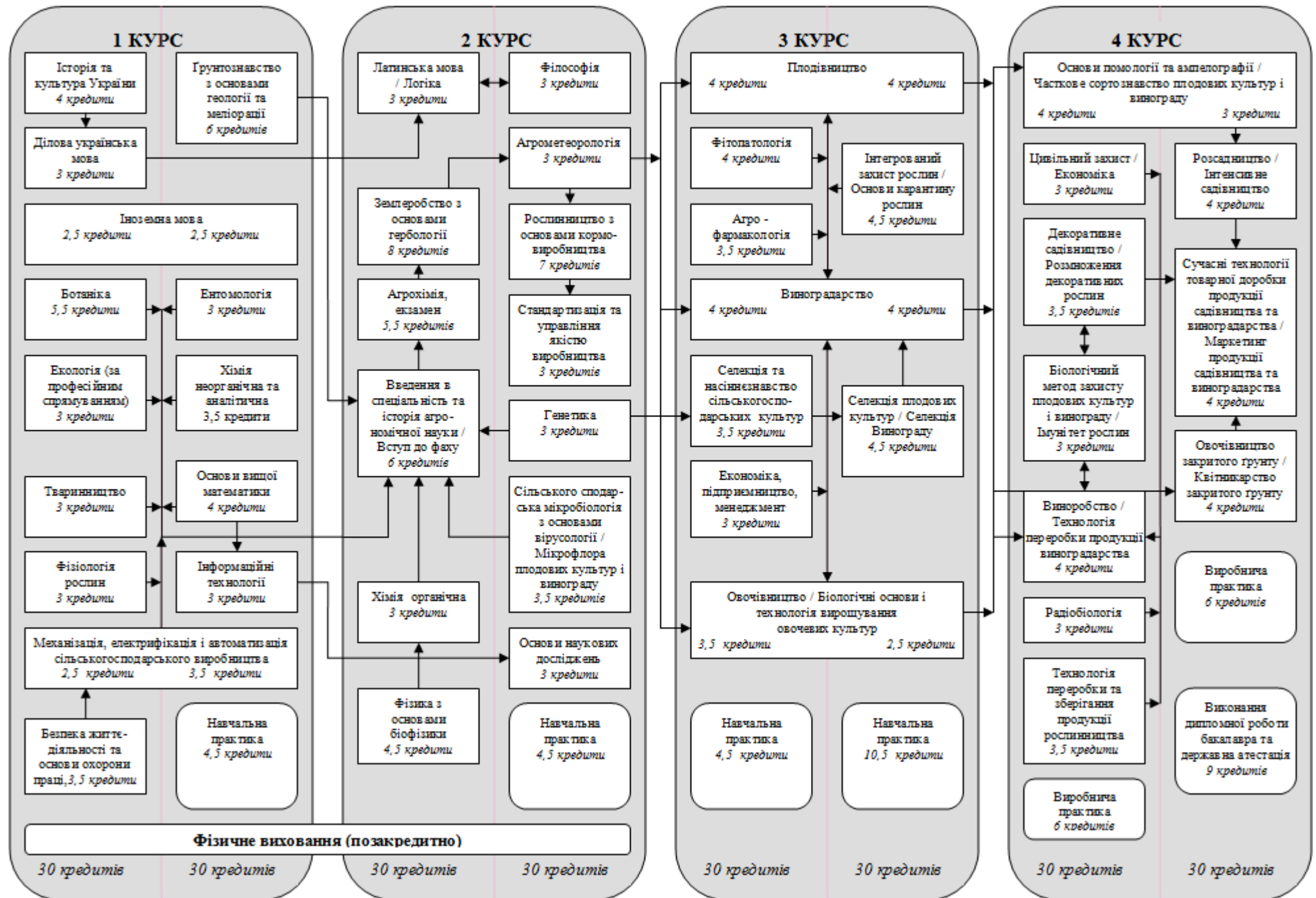
Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Обов'язкові компоненти ОП			
1.1. Цикл дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки			

ЦГСП 1	Історія та культура України	4	Екзамен
ЦГСП 2	Ділова українська мова	3	Залік
ЦГСП 3	Іноземна мова	5	Екзамен, залік
ЦГСП 4	Філософія	3	Екзамен
ЦГСП 5	Фізичне виховання		
1.2. Дисципліни фундаментальної підготовки			
ФП 1	Ботаніка	5,5	Екзамен
ФП 2	Екологія (за професійним спрямуванням)	3	Залік
ФП 3	Фізіологія рослин	3	Екзамен
ФП 4	Хімія неорганічна та аналітична	3,5	Екзамен
ФП 5	Основи вищої математики	4	Залік
ФП 6	Інформаційні технології	3	Залік
ФП 7	Фізика з основами біофізики	4,5	Екзамен
ФП 8	Хімія органічна	3	Залік
ФП 9	Генетика	3	Екзамен
ФП 10	Радіобіологія	3	Залік
1.3. Дисципліни професійної та практичної підготовки			
ПП 1	Тваринництво	3	Залік
ПП 2	Механізація, електрифікація і автоматизація Сільськогосподарського виробництва	6	Екзамен
ПП 3	Безпека життєдіяльності та основи охорони праці	3,5	Залік
ПП 4	Ґрунтознавство з основами геології та меліорації	6	Екзамен
ПП 5	Ентомологія	3	Залік
ПП 6	Землеробство з основами гербології	8	Екзамен
ПП 7	Агрохімія	5,5	Екзамен
ПП 8	Рослинництво з основами кормовиробництва	7	Екзамен
ПП 9	Агрометеорологія	3	Залік
ПП 10	Основи наукових досліджень	3	Залік
ПП 11	Стандартизація та управління якістю продукції рослинництва	3	Залік
ПП 12	Фітопатологія	4	Екзамен
ПП 13	Агрофармакологія	3,5	Екзамен
ПП 14	Економіка, підприємництво, менеджмент	3	Залік
ПП 15	Селекція та насіннезнавство сільськогосподарських культур	3,5	Екзамен
ПП 16	Плодівництво	8	Екзамен
ПП 17	Виноградарство	8	Екзамен
ПП 18	Технологія переробки та зберігання продукції рослинництва	3,5	Екзамен

Навчальна практика		24	Залік диф.
Виробнича практика		12	Залік диф.
Виконання дипломної роботи бакалавра та державна атестація		9	
Загальний обсяг обов'язкових компонент 180 кредитів			
2. Вибіркові компоненти ОП			
2.1. Цикл дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки			
вЦГСП 1	Цивільний захист / Економіка	3	Залік
вЦГСП 2	Латинська мова / Логіка	3	Залік
2.2. Дисципліни професійної та практичної підготовки			
ВПП 1	Введення в спеціальність та історія агрономічної науки / Вступ до фаху	6	Залік
ВПП 2	Сільськогосподарська мікробіологія з основами вірусології / Мікрофлора плодових культур і винограду	3,5	Залік
ВПП 3	Овочівництво / Біологічні основи і технологія вирощування овочевих культур	6	Екзамен
ВПП 4	Інтегрований захист рослин / Основи карантину рослин	4,5	Екзамен
ВПП 5	Селекція плодових культур / Селекція винограду	4,5	Залік
ВПП 6	Декоративне садівництво / Розмноження декоративних рослин	3,5	Залік
ВПП 7	Біологічний метод захисту плодових культур і винограду / Імунітет рослин	3	Екзамен
ВПП 8	Виноробство / Технологія переробки продукції виноградарства	4	Екзамен
ВПП 9	Основи помології та ампелографії / Часткове сортознавство плодових культур і винограду	7	Екзамен
ВПП 10	Розсадництво / Інтенсивне садівництво	4	Екзамен
ВПП 11	Сучасні технології товарної доробки продукції садівництва та виноградарства / Маркетинг продукції садівництва та виноградарства	4	Екзамен
ВПП 12	Овочівництво закритого ґрунту / Квітникарство закритого ґрунту	4	Залік
Загальний обсяг вибірових компонент 60 кредитів			

2.2. Структурно-логічна схема ОП

Структурно-логічна схема бакалаврської програми підготовки за спеціальністю 203 – садівництво та виноградарство

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньої програми спеціальності 203 – садівництво та виноградарство проводиться у формі комплексного екзамену, захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації технолог із агрономії. Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми
4.1. Обов'язкові компоненти ОП

	ЦГСП 1	ЦГСП 2	ЦГСП 3	ЦГСП 4	ЦГСП 5	ФП 1	ФП 2	ФП 3	ФП 4	ФП 5	ФП 6	ФП 7	ФП 8	ФП 9	ФП 10	ПП 1	ПП 2	ПП 3	ПП 4	ПП 5	ПП 6	ПП 7	ПП 8	ПП 9	ПП 10	ПП 11	ПП 12	ПП 13	ПП 14	ПП 15	ПП 16	ПП 17	ПП 18				
ЗК 1		+																																			
ЗК 2		+	+																																		
ЗК 3	+				+																																
ЗК 4	+	+		+																																	
ЗК 5												+																									
ЗК 6										+																											
ЗК 7									+		+		+																								
ЗК 8						+		+																													
ЗК 9				+																																	
ЗК 10						+	+									+		+																			
ЗК 11				+																																	
ЗК 12							+																														
ЗК 13				+												+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
ЗК 14							+											+																			
ЗК 15				+																						+											
ЗК 16				+			+									+	+					+	+	+	+	+											
ФК 1														+			+	+	+	+	+	+	+	+	+							+	+				
ФК 2																										+	+	+	+	+				+	+		
ФК 3																								+										+	+		
ФК 4															+																			+	+	+	
ФК 5										+																									+	+	
ФК 6																		+																	+	+	
ФК 7																		+																	+	+	
ФК 8																								+		+								+	+	+	
ФК 9																		+																	+	+	

4.2. Вибіркові компоненти ОП

	ВЦГСП 1	ВЦГСП 2	ВПП 1	ВПП 2	ВПП 3	ВПП 4	ВПП 5	ВПП 6	ВПП 7	ВПП 8	ВПП 9	ВПП 10	ВПП 11	ВПП 12
ЗК 1	+	+												
ЗК 2														
ЗК 3														
ЗК 4														
ЗК 5														
ЗК 6														
ЗК 7														
ЗК 8														
ЗК 9														
ЗК 10														
ЗК 11	+													
ЗК 12			+											
ЗК 13			+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК 14	+													
ЗК 15			+											
ЗК 16					+	+	+	+		+			+	
ФК 1			+		+	+	+	+						
ФК 2					+			+						
ФК 3			+		+			+						
ФК 4					+			+						
ФК 5					+			+						
ФК 6				+	+			+						
ФК 7					+			+						
ФК 8					+			+	+	+	+	+	+	+
ФК 9	+			+	+			+	+	+	+	+	+	+

5.2. Вибіркові компоненти ОП

		ВЦГСП 1	ВЦГСП 2	ВПП 1	ВПП 2	ВПП 3	ВПП 4	ВПП 5	ВПП 6	ВПП 7	ВПП 8	ВПП 9	ВПП 10	ВПП 11	ВПП 12
Дослідницькі	ПРН Д1	+	+			+		+	+		+	+	+	+	+
	ПРН Д2	+	+	+		+		+	+		+	+	+	+	+
Проектувальні	ПРН П1	+	+	+		+	+	+	+		+	+	+	+	+
	ПРН П2					+		+	+		+	+	+	+	+
Організаційні	ПРН О1		+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Управлінські	ПРН У1					+		+	+	+	+	+	+	+	+
	ПРН У2					+		+	+		+	+	+	+	+
	ПРН У3					+		+	+		+	+	+	+	+
	ПРН У4					+		+	+		+	+	+	+	+
Технологічні	ПРН Т1				+	+		+	+		+	+	+	+	+
	ПРН Т2					+		+	+		+	+	+	+	+
	ПРН Т3					+		+	+		+	+	+	+	+
	ПРН Т4					+		+	+		+	+	+	+	+
Контрольні	ПРН К1					+	+	+	+		+	+	+	+	+
	ПРН К2					+	+	+	+		+	+	+	+	+
Прогностичні	ПРН П1				+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Технічні	ПРН Т1					+		+	+		+	+	+	+	+
	ПРН Т2					+		+	+		+	+	+	+	+
	ПРН Т3					+		+	+		+	+	+	+	+

6. Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма

1. Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР.
2. Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 08.07.2011 № 3677-VI.
3. Закон України «Про аквакультуру» від 18.09.2012 № 5293- VI (чинний з 01.07.2013).
4. Закон України «Про виключну (морську) економічну зону України» від 16 травня 1995 року № 162/95-ВР.
5. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.
6. Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 8 липня 2011 р. № 3677.
7. Закон України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» від 6 лютого 2003 р. № 486-IV.
8. Наказ Мінагрополітики №17 від 26.01.2016р «Про затвердження нормативно-правових актів, необхідних для здійснення спеціального використання водних біоресурсів».
9. Наказ Мінагрополітики №496 від 28.12.2015 « Про затвердження квот добування водних біоресурсів загальнодержавного значення у 2016 році».
10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016р №600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти».
11. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010, чинний від 2010-11-01.
12. Національний класифікатор України: Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010, чинний від 2012-01-01.
13. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. : В. М. Захарченко та ін. ; за ред. В. Г. Кременя. – 2-ге вид., перероб. і доповн. – Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с.

14. Области образования и профессиональной подготовки 2013 (МСКО-О 2013): Сопроводительное руководство к Международной стандартной классификации образования 2011. – Институт статистики ЮНЕСКО, 2014. – Режим доступа: <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/isced-f-2013-fields-of-education-training-2014-rus.pdf>.
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження національної рамки кваліфікацій».
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.15 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».
17. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова ; за ред. В. Г. Кременя. – Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
18. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня освіти ступеня вищої освіти – бакалавр галузі знань – 20 аграрні науки та продовольство спеціальності – 203 Садівництво та виноградарство. – Київ, 2018 – 13 с.

Перелік рекомендованих джерел

1. ESG – http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
2. ISCED (МСКО) 2011 – <http://www.uis.unesco.org/education/documents/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
3. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 – <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
4. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів. – Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu>.

5. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
6. Національний глосарій 2014. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.
7. Національна рамка кваліфікацій. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
8. Перелік галузей знань і спеціальностей. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
9. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія / Ю. М. Рашкевич. – Львів : Вид-во «Львівська політехніка». – 2014. – 168 с.
10. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд, Національна академія педагогічних наук України, Інститут вищої освіти НАПН України, Національний Еразмус+офіс в Україні. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
11. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf.